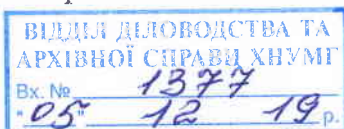

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора економічних наук, професора
Живко Зінаїди Богданівни
на дисертаційну роботу Родченко Світлани Сергіївни
«Вартісно-орієнтована стратегія забезпечення фінансової безпеки
комерційних банків»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 21.04.02 «Економічна безпека суб'єктів господарської
діяльності»

Актуальність теми дослідження

Забезпечення національної безпеки держави, зміцнення її позицій на міжнародному ринку, убезпечення її незалежності та економічного зростання не залежить від стійкості та безпеки банків. Завданням банківської системи є стабілізація грошово-кредитної системи, налагодження руху фінансових ресурсів на усіх рівнях, забезпечення конвертованості національної валюти, фінансування держави, бюджету та підприємств, підтримка інвестиційних процесів в країні, здійснення кредитування. Капітал банку – це основа його економічної діяльності, тому капіталізація окремо взятої фінансово-кредитної установи та банківської системи загалом займає особливе місце в забезпеченні фінансової безпеки держави. Недостатньо дослідженим підходом до забезпечення безпеки банку є вартісно-орієнтований підхід, що ґрунтується на застосуванні показників вартості банку. Вартісно-орієнтований підхід управління банком спрямований на досягнення зростання вартості банківської установи. Вартість банку безпосередньо залежить від ефективності його діяльності, ліквідності, стійкості, що, своєю чергою, впливає і на рівень безпеки банку, а вартість банку тісно пов'язана із рівнем його безпеки. Саме тому, дисертаційна робота Родченко С.С. є актуальною та своєчасною.

Банківська система загалом та кожен банк зокрема потребують створення такої системи забезпечення безпеки, яка б дала змогу вистояти в мінливому сьогодні, зберегти ліквідність та платоспроможність,

розробити засоби завчасного виявлення та попередження загроз, а також ліквідації негативних наслідків уже наявних загроз. Виходячи із вище викладеного, слід зазначити, що забезпечення фінансової безпеки за вартісно-орієнтованим підходом полягає в максимально ефективному використанні капіталу через зростання його вартості, тобто вигода від вкладеного інвесторами капіталу повинна перевищувати вигоду від вкладення з аналогічним ризиком.

Таким чином, метою дисертаційної роботи є формування вартісно-орієнтованої стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків. Цим актуальним проблемам присвячена дисертація Родченко С.С. на тему «Вартісно-орієнтована стратегія забезпечення фінансової безпеки комерційних банків».

Рівень обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність, новизна та практичне значення у дисертації, їх новизна, рівень обґрунтованості

Обґрунтованість отриманих дисертантом висновків та рекомендацій забезпечується опрацюванням 216 літературних джерел, використанням значної кількості теоретично-методичних розробок, а також широкого масиву офіційної вітчизняної і статистичної звітності зарубіжних країн, що стосується характеристик процесу забезпечення фінансової безпеки комерційних банків.

Сформульована мета та поставлені завдання повністю реалізовані в процесі дослідження, результати якого відображені у роботі, а також в узагальненому вигляді сформульовані у висновках до кожного з розділів (с. 75-77, 134-135, 184-185) і у загальних висновках дисертації, що виносяться на захист (с. 186-188 рукопису дисертації та с. 19-21 автореферату).

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та авторефератом, основними науковими працями дисертантки дозволяє визначити найістотніші теоретико-методичні положення та прикладні висновки і рекомендації, які характеризуються науковою новизною, сформульовані

авторкою самостійно і відображають її науковий внесок у розв'язання важливої проблеми обґрунтування практичних рекомендацій щодо розробки стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків за вартісно-орієнтованим підходом та рекомендацій щодо їх практичного використання.

Найвагомішими науковими результатами, що були отримані особисто здобувачем, є такі:

- удосконалено організаційно-економічні засади вартісно-орієнтованої стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків на основі дослідження й систематизації наявних підходів, що, на відміну від існуючих, базуються на оцінюванні інтегрального рівня фінансової безпеки комерційних банків з урахуванням вартісно-грошової компоненти, що дозволяє визначити рівень фінансової безпеки банків за п'ятьма рівнями (оптимальний, достатній, задовільний, низький, критичний) та відповідно до кожного рівня фінансової безпеки встановити зони безпеки банку, що дає можливість забезпечити розробку відповідних їм стратегій вартісно-орієнтованого управління (Розділ 3, п. 3.1);

- удосконалено методичний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки комерційних банків, що ґрунтується на засадах вартісно-орієнтованого управління із використанням системи показників, що інтегруються за п'ятьма функціональними компонентами, а саме: капітало-ресурсної, кредитно-інвестиційної, фінансово-результативної, валютної та вартісно-грошової безпеки, що, на відміну від існуючих, дозволяє кількісно оцінити вплив кожної групи показників на рівень фінансової безпеки комерційних банків, визначити її інтегральний рівень та здійснити оперативну, тактичну й стратегічну оцінку за рівнями фінансової безпеки із застосуванням відповідних стратегій вартісно-орієнтованого управління (розділ 3);

- удосконалено аналітико-прикладне забезпечення щодо попередження та нейтралізації внутрішніх та зовнішніх загроз фінансовій безпеці комерційних банків шляхом застосування експертного опитування за рівнями управління комерційних банків із використанням сформованого

переліку внутрішніх та зовнішніх загроз, що дозволяє оцінити рівень значущості загроз комерційних банків в умовах макроекономічної нестабільності та розробити стратегічні заходи щодо мінімізації негативного впливу загроз фінансовій безпеці комерційних банків (розділ 2, пп.2.3, табл. 2.28);

- удосконалено інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки комерційних банків на засадах вартісно-орієнтованого управління, що, на відміну від існуючих, визначається як комплексна система формування, збору, систематизації, аналітичної обробки та передачі обґрунтованої та достовірної інформації із використанням вартісно-орієнтованої звітності, що дозволяє здійснити оцінку рівня фінансової безпеки комерційних банків та сформуванню підґрунтя для реалізації вартісно-орієнтованої стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків (Розділ 3, пп. 3.1; п. 3.2);

- визначення сутності та предметної площини поняття «вартісно-орієнтована стратегія забезпечення фінансової безпеки комерційних банків» на основі дослідження й систематизації наявних підходів, яка визначається як модель узагальнення дій щодо максимізації ринкової вартості комерційного банку за умови забезпечення ефективного використання вкладеного інвесторами капіталу, фінансової стійкості, збереження та примноження активів із попередженням можливих ризиків та захистом від існуючих внутрішніх і зовнішніх загроз з метою досягнення основних цілей діяльності (Розділ 1 п.1.2, Розділ 2, пп. 2.3);

- дістали подальшого розвитку науково-практичний підхід до оцінювання вартісно-орієнтованих стратегічних рішень щодо забезпечення фінансової безпеки комерційних банків шляхом застосування методу GAP-аналізу для виявлення тих компонент інтегрального показника фінансової безпеки, на покращення яких має бути спрямована обрана вартісно-орієнтована стратегія за рівнем визначеного стратегічного розриву та теорії ігор для обґрунтування вартісно-орієнтованої стратегії подолання виявлених стратегічних розривів (розділ 3, пп.3.3).

Окремі положення проведеного дослідження застосовуються для формування: Теоретичні висновки дисертаційної роботи доведені до рівня конкретних положень і рекомендацій, придатних для практичного застосування з метою ефективного формування вартісно-орієнтованої стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків: у роботу ТОВ «ГК «Бар'єр. Безпека бізнесу» (довідка № 003/1/2-19 від 21.05.19) аналітико-прикладне забезпечення щодо попередження та нейтралізації внутрішніх та зовнішніх загроз фінансовій безпеці комерційних банків; у роботі філії – Харківське обласне управління АТ «Ощадбанк» (довідка № 392-06-19 від 06.06.19) організаційно-економічні засади вартісно-орієнтованої стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків; у роботу Філії АТ «Укресімбанк» (довідка № 119/18 від 18.06.19) науково-практичний підхід до оцінювання вартісно-орієнтованих стратегічних рішень щодо забезпечення фінансової безпеки комерційних банків; окремі теоретичні та практичні результати дослідження застосовуються в навчальному процесі кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова під час викладання таких дисциплін, як «Фінанси суб'єктів господарювання», «Облік у банках», «Фінанси», «Звітність підприємств» для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування»; «Фінанси, гроші та кредит» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»; «Комплексне забезпечення фінансово-економічної безпеки», «Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства», «Стратегічний та інноваційний менеджмент у сфері фінансово-економічної безпеки» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Управління фінансово-економічною безпекою»; у курсовому та дипломному проектуванні студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Управління фінансово-економічною безпекою» (довідка від 08.07.2019).

Зміст та завершеність дослідження

Дисертаційна робота Родченко С.С. є завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному науковому рівні. Структура поданого матеріалу роботи логічна й гармонізована. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, (216 найменувань на 21 сторінці, с. 189-209), дев'яťох додатків, що розміщені на 25 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 235 сторінок, із них основний текст – 189 сторінок (зокрема, 49 таблиць та 30 рисунків).

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, висвітлено мету і завдання роботи, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі здійснено аналіз наукових джерел, присвячених дослідженню та систематизації понятійного апарату формування вартісно-орієнтованої стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків, узагальнено теоретичні положення та методичні підходи до оцінювання рівня фінансової безпеки комерційних банків, уточнено понятійний апарат щодо характеристик і змістовного наповнення формування системи забезпечення фінансової безпеки комерційних банків за вартісно-орієнтованим підходом.

Другий розділ присвячено дослідженню поточного стану та трансформаційних процесів функціонування банківського бізнесу в Україні. В ньому здійснено оцінку ризиків і перспектив функціонування банківського бізнесу в Україні, із застосуванням методу дисконтування грошових потоків здійснено оцінку ринкової вартості банківського бізнесу на прикладі обраних для дослідження комерційних банків, систематизовано внутрішні та зовнішні загрози фінансовій безпеці комерційних банків та удосконалено аналітико-прикладне забезпечення щодо попередження та нейтралізації внутрішніх та зовнішніх загроз фінансовій безпеці комерційних банків.

У третьому розділі «Формування стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків за вартісно-орієнтованим підходом» автором удосконалено інформаційно-аналітичне забезпечення оцінювання рівня фінансової безпеки комерційних банків, розроблено методичний підхід до оцінювання інтегрального рівня фінансової безпеки комерційних банків із урахуванням вартісно-грошової складової, запропоновано науково-практичний підхід до оцінювання вартісно-орієнтованих стратегічних рішень щодо забезпечення фінансової безпеки комерційних банків.

У результаті дослідження, зважаючи на домінантний вплив виявлених загроз фінансовій безпеці комерційних банків, обґрунтовано вирішальну роль комплексного підходу до їх виявлення, аналізу та системної розробки стратегічних заходів щодо їх запобігання.

У рамках дослідження встановлено, що вартісно-орієнтована стратегія забезпечення фінансової безпеки комерційного банку має бути спрямована на подолання розривів за ключовими факторами вартості. Для встановлення доцільності подолання стратегічних розривів С.С.Родченко, з метою визначення доцільності подолання виявлених розривів шляхом застосування запропонованих стратегій, використано методологію теорії ігор та лінійного програмування, обрано чинники, що впливають на кінцевий показник (безпеки) та на складові, по яких спостерігаються найбільші розриви. Позитивним є те, що дисертантка вибрала банки, які відносяться до різних груп (державні та банки з іноземним капіталом) і мають різні рівні інтегрального показника безпеки. С.С.Родченко зазначено, що застосування даних методів дає можливість швидко виявляти причини відхилень від безпечного рівня банку та здійснювати заходи, спрямовані на зростання вартості банківського бізнесу.

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що дисертація Родченко С.С. на тему «Вартісно-орієнтована стратегія забезпечення фінансової безпеки комерційних банків» є завершеною роботою, де логічно і змістовно представлено результати теоретичного узагальнення і нового вирішення важливої науково-прикладної проблеми –

розроблення теоретико-методичних засад та практичних рекомендацій щодо формування вартісно-орієнтованої стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні наукові положення й результати досліджень за темою дисертації опубліковано 24 наукових працях, з яких 2 розділи - у колективній монографії, 1 стаття – у міжнародному виданні, 4 статті – у спеціалізованих фахових виданнях, 17 тез доповідей – на науково-практичних конференціях різних рівнів. Загальний обсяг опублікованих робіт складає 8,1 д. а., з яких особисто автору належить 6,75 д. а.

Ознайомлення з публікаціями дозволяє стверджувати, що в них висвітлені основні положення дисертаційного дослідження.

Основні методологічні положення, наукові розробки і результати дослідження доповідалися й отримали позитивну оцінку на 17 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Зміст автореферату, його структура повністю відповідає основним положенням, висновкам і рекомендаціям дисертаційної роботи.

Дискусійні положення і недоліки дисертації

Незважаючи на важливість наукових розробок, наявних у дисертації та суттєві практичні результати, одержані дисертанткою, у дисертаційній роботі Родченко С.С. є низка зауважень та спірних положень, що є підставою для обговорення в дискусійному порядку під час її захисту:

1. Зауваження стосовно формулювання пунктів плану роботи п.1.1 та 1.3, п.2.1 та 2.2, які мають однакове звучання і зміст лише виграв би від їх синонімічної заміни.

2. Потребує конкретизації новизна поглядів автора щодо розвитку теоретико-методичних положень та розробки практичних рекомендацій стосовно формування вартісно-орієнтованої стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків.

3. У таблиці 2.23 (с.117) дисертації (табл.3 с.10 автореферату) відображені моделі впливу ключових факторів вартості на ринкову вартість банківського бізнесу у розрахунку на 1 грн. балансового капіталу банку, проте не вказаний період проведених розрахунків.

4. На с.9 автореферату проаналізовано стан банківської системи за 2018 рік та перше півріччя 2019 р. вважаємо, що доцільно було б подати дані з дисертації (п.2.2) за останніх п'ять років, тим самим усунувши виникаючі питання.

5. У тексті дисертації авторка оперує поняттями «вартісно-орієнтована стратегія», «вартісно-орієнтований підхід», «вартісно-орієнтоване управління», в таблиці 1.7 дисертації систематизує наукові підходи до визначення поняття «вартісно-орієнтоване управління». З огляду на це, варто було би зазначити, який підхід здобувачка використовує у зазначених поняттях та яким економічним контентом відрізняються ці поняття.

6. Певним зауваженням до дисертаційної роботи є недостатня увага щодо вивчення і впровадження зарубіжного досвіду застосування вартісно-орієнтованого підходу в системі забезпечення фінансової безпеки банку. Дисертація мала б більш завершений вигляд за умови представлення позитивного досвіду з цього питання.

7. Потребує конкретизації новизна поглядів авторки щодо розвитку теоретико-методичних положень та розробки практичних рекомендацій стосовно формування вартісно-орієнтованої стратегії забезпечення фінансової безпеки комерційних банків.

Проте вказані недоліки і зауваження не знижують наукової та практичної значущості положень дисертації, висновків і рекомендацій. Вивчення матеріалів дисертаційної роботи свідчить про пошуковий характер, творчий підхід здобувачки до вирішення поставлених завдань.

Загальний висновок

Ознайомлення з дисертацією Родченко С.С. дозволяє зробити

висновок, що мета роботи досягнута, поставлені завдання вирішені. Дисертаційна робота на тему «Вартісно-орієнтована стратегія забезпечення фінансової безпеки комерційних банків» є завершеним науковим дослідженням актуальної економічної задачі, відзначається науковою новизною, має теоретичне і практичне значення. Основні положення дисертації належним чином висвітлені в опублікованих наукових працях та в авторефераті.

Загалом дисертація на тему «Вартісно-орієнтована стратегія забезпечення фінансової безпеки комерційних банків» за своїм змістом і фаховим спрямуванням відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567 зі змінами і доповненнями, а її автор – Родченко Світлана Сергіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту

Львівського державного університету внутрішніх справ,

академік Академії економічних наук України

Живко З. Б.

